

Dęblin, 07. 02. 2025 r.

dr hab. Adam RADOMYSKI, prof. LAW
Wydział Bezpieczeństwa Lotniczego
Lotnicza Akademia Wojskowa
Ul. Dywizjonu 303 nr 35
08-521 Dęblin

RECENZJA

**Osiągnięcia naukowego pt.: „Współczesna formacja ochronna wobec zagrożeń
terrorystycznych” Jarosława Cymerskiego
i aktywności naukowej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia naukowego doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie**

Podstawa prawna recenzji

Podstawę prawną sporządzenia recenzji wskazanego osiągnięcia naukowego i aktywności naukowej dr Jarosława Cymerskiego stanowił art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r., poz. 478 z późn. zm.), uchwała Senatu Akademii Policji w Szczycinie nr 154/V/2024 z dnia 23 października 2024 r. powołująca moją osobę na recenzenta w postępowaniu o nadanie dr Jarosławowi Cymerskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

1. Sylwetka kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego

Habilitant po ukończeniu studiów na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w 2005 roku w zakresie zarządzania bezpieczeństwem w Akademii Obrony Narodowej (Wydział Strategiczno-Obronny) uzyskał tytuł zawodowy magistra. W 2006 roku ukończył studia podyplomowe w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku (Wydział Pedagogiczny) i uzyskał dyplom w zakresie ochrony informacji niejawnych i wiadomości prawnie chronionych. W 2011 roku Habilitant uzyskał w Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Puławach stopień doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w specjalności nauki o polityce (uchwała Rady Wydziału Nauk Politycznych z dnia 7 kwietnia 2011 roku). W 2019 roku w wyniku ukończenia studiów podyplomowych w Warszawskiej Wyższej Szkole Biznesu (Wydział Zarządzania) tytuł Master of Business Administration. W odniesieniu do zatrudnienia w jednostkach naukowych Habilitant wskazał, iż od 2013 do 2017 roku był adiunktem na Wydziale Nauk Politycznych w Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Puławach, gdzie prowadził działalność dydaktyczną i naukową na kierunku studiów bezpieczeństwo narodowe. Od 2017 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku adiunkta w Akademii Finansów i Biznesu Vistula będącej filią wyżej

wymienionej Uczelni z Płocka Od 2023 roku sprawuje w tejże filii funkcję dyrektora odpowiedzialnego za kształcenie na kierunkach Analityka Biznesu Bezpieczeństwa oraz Logistyka.

W odniesieniu do osiągnięć zawodowych należy podkreślić, że w latach 1993-1994 Habilitant pracował w Straży Marszałkowskiej i realizował zadania ochrony fizycznej Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Od 1994 roku był funkcjonariuszem Biura Ochrony Rządu gdzie realizował zadania związane z ochroną najważniejszych osób w państwie i obiektów rządowych. Od 2006 roku był Szefem Ochrony Pałacu Namiestnikowskiego będącego głównym miejscem urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W latach 2011- 2013 pełnił funkcję Zastępcy Szefa Samodzielnej komórki organizacyjnej Biura Ochrony Rządu, a jego zadania koncentrowały się na zapewnieniu ochrony Prezesowi Rady Ministrów i ministrom ds. wewnętrznych oraz spraw zagranicznych. Od września 2013 roku Habilitant pracował w Zarządzie Planowania i Koordynacji Logistyki Biura Ochrony Rządu, gdzie był osobą odpowiedzialną za koordynację projektów naukowo-badawczych realizowanych na rzecz BOR i finansowanych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Od grudnia 2018 roku Habilitant został pracownikiem Zarządu Kadr i Szkolenia Służby Ochrony Państwa. Za swoją pracę zawodową był uhonorowany trzema medalami państwowymi i resortowymi.

W mojej ocenie wykształcenie Habilitanta, jego długoletnie doświadczenie zawodowe oraz charakter wykonywanej pracy w różnych komórkach organizacyjnych Biura Ochrony Rządu jednoznacznie potwierdzają, że posiada on zarówno wiedzę ekspercką jak i praktyczne umiejętności pozwalające na realizację badań naukowych związanych z kształtowaniem bezpieczeństwa państwa ze szczególnym uwzględnieniem użycia formacji ochronnych do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym. W tej kwestii oceniam, że Habilitant posiada niezbędne przygotowanie i umiejętności do prowadzenia działalności naukowej, której obszar badawczy mieści się dziedzinie nauk społecznych i dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Mając na uwadze przedstawioną przez Habilitanta dokumentację na potrzeby toczącego się postępowania stwierdzam, że Jarosław Cymerski posiada stopień doktora a przedmiotowe postępowanie habilitacyjne jest prowadzone po raz pierwszy.

2. Ocena osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie

Habilitant, jako osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie wskazał monografię pt. *Współczesna formacja ochronna wobec zagrożeń terrorystycznych*.

Recenzentami wydawniczymi monografii byli: dr hab. Marek Cupryjak i dr hab. Marek Stefański. Monografia została wydana w 2023 roku przez Oficynę Wydawniczą ASPRA-JR w Warszawie, pod numerem ISBN: 978-83-8209-273-8.

W tym miejscu pragnę zaznaczyć, że niniejsze wydawnictwo jest ujęte w Załączniku do komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.

Tym samym Habilitant spełnił ustawową przesłankę wydania recenzowanej monografii przez wydawnictwo, które w roku jej opublikowania w ostatecznej formie zostało ujęte w wymienionym wykazie wydawnictw.

Recenzowana monografia liczy w sumie 341 stron i składa się ze wstępu, 4 rozdziałów, zakończenia, bibliografii, wykazu tabel, załączników, biogramu ekspertów oraz wykazu skrótów.

Dokonując oceny struktury przedmiotowej monografii uważam, że jej układ jest dość przejrzysty, ale brakuje w niej rzeczowego odniesienia się do aparatu pojęciowego używanego w publikacji. W szczególności dotyczy to sposobu identyfikowania przez Habilitanta „współczesnych formacji ochronnych”. Brak wyjaśnienia przedmiotowych kwestii wpływa na trudności w jednoznacznym zidentyfikowaniu organizacji, która znalazła się w tytule monografii. Te trudności pogłębia również to, że poprzednio funkcjonujące w Polsce Biuro Ochrony Rządu (BOR) było traktowane jako jednolita, umundurowana i uzbrojona formacja, wykonująca zadania z zakresu ochrony osób, obiektów i urządzeń. W przypadku funkcjonującej obecnie Służby Ochrony Państwa (SOP) Habilitant użył terminu „współczesna formacja ochronna”. Dodatkowo należy zauważyć, że w krajowych dokumentach normatywnych występuje pojęcie „specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne” SUFO (Ustawa o ochronie osób i mienia z 1997 roku (Art. 43 d), Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 czerwca 1999 r. Dz.U.2021.0.1995). W odniesieniu do treści zawartych w ustawie z 1999 roku wskazuje się, że SUFO realizuje ochronę obszarów, obiektów i urządzeń, o których mowa w art. 4. W tym miejscu należy wskazać, że z tej grupy wyłączona została tylko Straż Marszałkowska podległa Marszałkowi Sejmu. Poza tym jest to o tyle ciekawa kwestia, ponieważ analizując dorobek Habilitanta w tym monografię pt. *Służba Ochrony Państwa i specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne wobec współczesnych zagrożeń* wydaną przez Akademię Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztora w 2019 roku już z samego tytułu można wnioskować, że SOP nie jest zaliczana do specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych. Mając na uwadze wskazane rozbieżności w zakresie terminologii uważam, że celowe byłoby przedstawienie przez Habilitanta stosowanych definicji i rozwianie zasygnalizowanych wątpliwości.

Dokonując szczegółowej oceny założeń metodologicznych, które znalazły się we wstępie przedmiotowego opracowania, moją uwagę zwrócił sposób sprecyzowania przez Habilitanta głównego celu badań, który w mojej ocenie jest zbyt złożony i wielowątkowy. To sprawia, że miałem trudności, aby uchwycić jego istotę i rzeczywisty przekaz. W mojej ocenie lepszym rozwiązaniem byłoby wyodrębnienie w nim celów: teoretycznego i praktycznego. Takí sposób sformułowania celu głównego pozwoliłby uniknąć określania dodatkowych 5 celów szczegółowych.

Poza tym analizując treści głównego problemu badawczego oceniam, że został on zbyt wąsko zawężony w stosunku do treści celu głównego przedstawionego na s. 13. W tym względzie można mieć wątpliwości co do istniejących korelacji między rozbudowanym treściowo celem, a dość wąsko określonym głównym problemem badawczym.

Uważam również, że istnieje zachwiana korelacja między szczegółowymi celami i problemami badawczymi. W szczególności dotyczy to celów i problemów badawczych

nr 1,2,3,5. Adekwatna sytuacja występuje również w przypadku części hipotez (1,4,5) i problemów szczegółowych.

Ponadto mam wątpliwości co poprawności określenia przez Habilitanta przedmiotu badań (s. 14). W mojej ocenie przedmiotem badań nie są zagrożenia terrorystyczne w krajach Unii Europejskiej, stosunek osób ochraniających do obowiązku ochrony oraz system antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, a **współczesna formacja ochronna w tym jej zachowanie (działanie) wobec zagrożeń terrorystycznych**. Wynika to z faktu, że to właśnie formacja ochronna stanowi obszar rzeczywistości będący głównym przedmiotem zainteresowania Habilitanta, na którym te badania mają się koncentrować, a nie zagrożenia terrorystyczne, które są ważne, ale w tym przypadku stanowią tylko tło tych rozważań.

Poza tym oceniam, że Habilitant zbyt zawęził zakres teoretycznych metod badawczych zastosowanych w opracowaniu, który w rzeczywistości wydaje się nieco szerszy. Przede wszystkim dotyczy to pominięcia przez Habilitanta takich metod jak: analogia, uogólnianie oraz wnioskowanie, których użycie jest widoczne w monografii.

W odniesieniu do empirycznych metod badawczych zadeklarowano zastosowanie sondażu diagnostycznego techniką wywiadu a głównym narzędziem był kwestionariusz opracowany przez Habilitanta. W tym względzie uważam za zasadne przyjęte przez Habilitanta kryteria doboru 24 ekspertów, którzy zostali podzieleni na pięć grup. W mojej opinii, taki podział był celowy ze względu na potrzebę poznania stanowiska osób, które reprezentują różne grupy osobowe: podlegające ochronie, organizujące ich ochronę czy też prowadzące badania naukowe w tym obszarze. W tym przypadku kluczową rolę odgrywała posiadana przez ekspertów wiedza i doświadczenie w zakresie bezpieczeństwa państwa oraz zasad organizowania i funkcjonowania formacji ochronnych odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa osobom i obiektom ustawowo chronionym.

W następnej kolejności Habilitant deklaruje chęć przeprowadzenia krytycznej analizy literatury przedmiotu, która de facto została ograniczona do stwierdzenia, że w Polsce nie ma opracowań naukowych, których tematyka nawiązywałaby do kwestii bezpieczeństwa najważniejszych osób w państwie i obiektów im służących. Wobec tak stanowczo sformułowanej przez Habilitanta konstatacji mam określone wątpliwości, co do jej poprawności. Postawą moich wątpliwości są wyniki wykonanej tylko pobieżnej analizy stanu faktycznego literatury przedmiotu. W tym miejscu pragnę zaznaczyć, że znalezienie w zasobach internetowych przynajmniej kilkunastu publikacji zwartych i artykułów naukowych, nie nastręczyło mi większych trudności. Część z nich przedstawiłem poniżej:

1. P. K. Marszałek, Prawne podstawy organizacji ochrony VIP-ów w II Rzeczypospolitej, [w:] Studia Lubuskie, tom 5, Sulechów 2009.
2. J. Kaczyński, *Taktyka działań ochronnych. Ochrona osób*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2009.
3. S. Gawroński, *Media relations służb mundurowych w Polsce: Analiza wybranych formacji*. Kraków–Rzeszów–Zamość: Wydawnictwo Konsorcjum Akademickie, 2011.

4. *Historyczno-prawna analiza struktur organów bezpieczeństwa państwa w Polsce Ludowej (1944–1990)*. Zbiór studiów, red. A. Jusupović, R. Leśkiewicz, Warszawa 2013.
5. J. Kaczyński, *Biuro Ochrony Rządu wobec współczesnych zagrożeń*, CB 2013.
6. L. Kowalski, *Tajna historia Biura Ochrony Rządu. Bodyguardzi i janczarzy elit PRL-u*, Fronda pl Sp. z o.o, 2021.
7. A. Janiskowska, *Służba Ochrony Państwa – analiza działalności instytucji ochrony prawa*, „Studia Prawnoustrojowe”, 2020, nr 50.
8. Ł. Żmijewski, *Służba Ochrony Państwa jako element potencjału ochronnego placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Służby Pożarniczej”, No 82/2/2022, Wydawnictwo Szkoły Głównej Służby Pożarniczej, Warszawa 2022.
9. S. Żygadło, *Ewolucja działań Służby Ochrony Państwa w obliczu współczesnych zagrożeń*, [w:] Ł. B. Pilarz (red.), *Kryminologia i prawo karne wobec zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, Wydawnictwo Naukowe Tygiel, Lublin 2022.
10. T. Goryca, *Rys historyczny i ewolucja polskich formacji ochronnych w latach 1918-2018*, [w:] Łukomiak K. (red.), *Polska Niepodległa 1918-2018*. Interdyscyplinarna monografia zbiorowa wydana z okazji obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości, Wydawnictwo ArchaeGraph, Łódź 2018.
11. S. Bogacki, P. Turczyk, *Ochrona władz państwowych w Polsce w latach 1918 – 2015* (wybrane zagadnienia), Warszawa 2015.
12. Ł. Żmijewski, T. Żygadło, *Ochrona i bezpieczeństwo kierowniczych organów państwa w latach 1924 -2024*, „International Journal of New Economics and Social Sciences”, 2023, Volume: 23, No. 7.

W mojej ocenie, pomimo tego, że tematyka organizacji i funkcjonowania formacji ochronnych jest przedstawiana przez poszczególnych autorów na różnym poziomie szczegółowości, to uważam, że analiza tych publikacji umożliwiłaby Habilitantowi dokonanie konstruktywnej oceny w tym wskazania obszarów problemowych budzących kontrowersje lub potwierdzających słuszność stanowiska i podejścia, które zostało przyjęte w przedmiotowych rozważaniach.

W dalszej części moja ocena skoncentrowała się na poszczególnych rozdziałach monografii oraz wskazaniu ważności badań przez pryzmat ich faktycznego znaczenia i wkładu w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

W pierwszym rozdziale pt. *Zagrożenia terrorystyczne wobec osób i obiektów ustawowo podlegających ochronie* dokonano charakterystyki współczesnego terroryzmu. Co prawda w przedstawionej analizie Habilitant nie pokusił się o zdefiniowanie terroryzmu, ale uczynił to w podrozdziale 1.3. *Terroryzm jako wyzwanie dla formacji ochronnej* (s. 46-57). W tej analizie Habilitant odniósł się do etymologii pojęć terror i terroryzmu, przytoczył wiele definicji, podkreślając ich mnogość oraz widoczne zróżnicowanie. W mojej ocenie ten fragment rozważań jest interesujący z poznawczego punktu widzenia, ale mam pewien niedosyt wynikający z braku krytycyzmu ze strony Habilitanta, braku podjęcia polemiki oraz konkretnego wskazania, które z przedstawionych podejść uważa on za najwłaściwsze z punktu widzenia prowadzonych przez niego badań. Poza tym opisując różne aspekty

związane z zagrożeniem terrorystycznym, Habilitant nie przedstawił żadnej klasyfikacji terroryzmu, która wskazywałaby na jego rodzaje i formy. Zamiast tego Habilitant skoncentrował swoje rozważania na tematyce bezpieczeństwa, wojny hybrydowej, zagrożeń i cyberbezpieczeństwa. Czytając tę część monografii można mieć wrażenie, że głównym zagrożeniem dla krajów europejskich jest cyberterroryzm a nie inne jego formy np. zamachy bombowe, użycie broni palnej itp.

Po analizie treści podrozdziału 1.4. *Zamachy terrorystyczne na osoby i obiekty objęte ochroną* (s. 57-68) stwierdzam, że pomimo przedstawienie wielu studium przypadków, które miały miejsce w szerokim spektrum czasowym od pierwszej wojny światowej do 2022 roku, to wiele z nich wykraczało poza terytorium RP oraz Europę. Poza tym, przynajmniej w zakończeniu tej części rozważań, oczekiwałbym sformułowania jakichś bardziej pogłębionych i konstruktywnych wniosków, które w tym przypadku ograniczają się do trzech ogólników. Moje wątpliwości budzi także ostatni ze sformułowanych wniosków (s. 67), że „ogólna liczba zamachów pod koniec XX i na początku XXI wieku zdecydowanie uległa zmniejszeniu. Świadczyć to może o skuteczności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, ale też przekłada się niekiedy na czujność agentów ochrony”. Wydaje się, że tak jednoznaczne stwierdzenie Habilitanta jest nie do końca uprawnione choćby ze względu na to, że czynników, które mogły mieć wpływ na spadek liczby zamachów mogło być znacznie więcej np. poziom wyszkolenia zamachowców, ograniczony dostęp do broni, realizowana po 2001 roku światowa strategia walki z terroryzmem, poziom światowej migracji, obalenie reżimu Saddam Husajna w Iraku w 2003 roku, Muammara Kaddafiego w Libii (2011), itd.

Dokonując oceny drugiego rozdziału monografii pt. *Charakterystyka systemu antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej* stwierdzam, że dominują w nim rozważania teoretyczne, których podstawę stanowią dokumenty państwowe tj. ustawy, zarządzenia i programy krajowe itp. Nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju regulacje prawne stanowią bardzo ważną wykładnię przy organizacji i prowadzeniu działań ochronnych przez podmioty i instytucje państwo, które partycypują w walce z zagrożeniami o charakterze terrorystycznym. W tej kwestii Habilitant wskazuje na znaczenie prac prowadzonych w ramach Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019, które w znacznym stopniu przyczyniły się do opracowania regulacji prawnych znajdujących się w ustawie *O działaniach antyterrorystycznych* z 10 czerwca 2016 r. (Dz. U. 2019, poz. 796.). W dalszej części rozważań w podrozdziale 2.1. *Organizacja systemu antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej* Habilitant identyfikuje system antyterrorystyczny jako „ogół służb i instytucji powołanych do rozpoznawania zagrożeń, przeciwdziałania im i ich zwalczania, posiadających odpowiednie uprawnienia i kompetencje, wyposażonych w środki przymusu oraz łączności do wymiany informacji, realizujących działania bezpośrednie pod tym samym (połączonym, ale jedynym) dowództwem, przy jednoczesnym informowaniu społeczeństwa o realnych lub potencjalnych zagrożeniach i odpowiednich postawach z tym związanych” (s. 71).

W mojej ocenie Habilitant zbyt ogólnikowo charakteryzuje ten system wskazując jedynie, że składa się on ze wzajemnie powiązanych ze sobą elementów, funkcjonujących stanowiących jego całość, ale ich nie konkretyzuje przedstawiając jego strukturę w postaci modelu. Tak ogólne podejście sprawia, że nie można zidentyfikować choćby jego

zasadniczych podsystemów (elementów), określić relacji w jakie one wchodzi a także funkcji i zadań, które powinny wypełniać.

W ujęciu przedstawionym przez Habilitanta działania systemu antyterrorystycznego są realizowane na trzech poziomach: strategicznym, operacyjnym i taktycznym. W tym przypadku należy zauważyć, że wyodrębnione w tabeli nr 1 (s. 72-72) poziomy dotyczą zakresu działań (w tym zadań), jakie państwo - jako organizacja podejmuje w ramach działań antyterrorystycznych. Dalsza część rozważań przedstawiona w rozdziale 2 ma charakter opisowy i koncentruje się na charakterystyce zadań realizowanych przez służby i instytucje państwa na wskazanych trzech poziomach organizacyjnych. Ich podstawę stanowią obowiązujące w Polsce dokumenty ustawowe i niższego rzędu dokumentu wykonawcze jak zarządzania. Należy zauważyć, że w tej części monografii Habilitant pokusił się o wyjaśnienie różnic występujących między działaniami antyterrorystycznymi i kontrterrorystycznymi, jednocześnie podkreślając, że pomimo różnic między nimi mają one wiele cech wspólnych. Ostatnią część rozdziału stanowi charakterystyka obowiązujących w Polsce stopni alarmowania i faz działań przewidzianych dla systemu antyterrorystycznego. W tej kwestii Habilitant podkreślając podejście systemowe do przedsięwzięć antyterrorystycznych wyróżnił cztery fazy: zapobiegania, przygotowania, reagowania oraz odbudowy. W tym miejscu mam jednak wątpliwości, czy Habilitant dostrzega istotne różnice podejścia systemowego, które zostało prze niego zadeklarowane od podejścia procesowego i funkcjonalnego. W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę na to, że podejście procesowe skupia się na procesach jako podstawowych elementach organizacji, które służą do osiągnięcia celów strategicznych. W tym podejściu, procesy są uważane za kluczowe narzędzie do poprawy efektywności i jakości działania organizacji. Z kolei podejście systemowe polega na traktowaniu organizacji jako złożonego systemu, składającego się z wielu różnych składowych (podsystemów, a w nich elementów), które muszą być ze sobą powiązane i skoordynowane, aby osiągnąć zakładany cel. W tym podejściu mamy do czynienia z procesem ciągłego dostosowywania poszczególnych składowych systemu do zmieniających się warunków (otoczenia).

Nie ulega wątpliwości, że oba te podejścia mogą być skuteczne, ale w różnych sytuacjach. Podejście procesowe jest szczególnie przydatne, gdy organizacja chce poprawić efektywność działania, natomiast podejście systemowe jest lepsze w sytuacjach, gdy organizacja musi dostosować się do zmieniającego się otoczenia (dalszego i bliższego). Mając na uwadze rozważania przedstawione przez Habilitanta w kolejnych rozdziałach (3 i 4) trudno jest jednoznacznie rozstrzygnąć, jakie z tych podejść do działań antyterrorystycznych zostało faktycznie przyjęte.

Przechodząc do oceny rozważań przedstawionych w rozdziale 3 pt. *Biuro Ochrony Rządu i Służba Ochrony Państwa w działaniach antyterrorystycznych – charakterystyka porównawcza* stwierdzam, że są to rozważania teoretyczne, polegające na porównaniu ze sobą dwóch formacji Biura Ochrony Rządu i Służby Ochrony Państwa. Należy zauważyć, że rozważania te zostały ukierunkowane na identyfikację podstaw prawnych stanowiących formalne warunki do funkcjonowania obu formacji ochronnych. W dalszej części rozważania koncentrują się na zakresie zadań realizowanych wcześniej przez BOR w kontekście tych, które realizuje obecnie SOP. Bazując na przeprowadzonej przez Habilitantach analizie dokumentów można zauważyć zmiany jakie zaszły w spektrum zadaniowym SOP, a ich

implementacja wydaje się racjonalna i zasadna. Kolejnym z analizowanych zagadnień przez Habilitanta były formy działań i zakres uprawnień BOR i SOP, których opis ma charakter ogólnikowy ze względu na fakt, że w z dużej części informacje te mogą mieć niejawni charakter i z tego też powodu nie mogły być szerzej opisane w przedmiotowej publikacji. W znacznie szerszym kontekście Habilitant porównuje uprawnienia funkcjonariuszy formacji ochronnych BOR i SOP oraz wskazuje na zasadnicze przesłanki, które były podstawą ich wprowadzenia. Z równie interesującym i logicznie przeprowadzonym wywodem mamy do czynienia przy porównaniu różnic w użyciu przez funkcjonariuszy BOR i SOP środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz towarzyszącym im ograniczeń. Kolejnym obszarem poddanym szczegółowej analizie były uprawnienia do prowadzenia czynności profilaktycznych i operacyjno-rozpoznawczych przez funkcjonariuszy BOR i SOP. Bazując na wynikach tych rozważań można stwierdzić, że SOP otrzymał uprawnienie do przeprowadzenia kontroli operacyjnej, które mieści się w szerszym katalogu czynności operacyjno- rozpoznawczych.

Dokonując oceny całościowej rozdziału trzeciego uważam, że przedstawione w nim rozważania pozwalają uporządkować i rozwinąć wiedzę dotyczące formalnych i prawnych podstaw stanowiących podstawę zorganizowania i funkcjonowania formacji ochronnych w Polsce takich jak wcześniej BOR a obecnie SOP. Poza tym na kanwie przedstawionej analizy i porównań można dostrzec zmiany w organizacji i funkcjonowaniu tych formacji przez pryzmat wyzwań i zmian o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym, które były niejako pochodną ewolucji potrzeb państwa oraz wyzwań w zakresie jego bezpieczeństwa narodowego. Pomimo wskazanych pozytywów, które charakteryzują rozważania naukowe przedstawione w tej części monografii za ich słabość uważam brak szerszych wniosków lub konkluzji stanowiących swoiste podsumowanie przeprowadzonych badań.

W mojej ocenie czwarty rozdział monografii pt. *Współczesna formacja ochronna wobec zagrożeń terrorystycznych – wyniki badań przeprowadzonych metodą sondażu diagnostycznego* jest najciekawszą i najbardziej wartościową częścią tego opracowania.

Wynika to z tego, że Habilitant zachował z duża konsekwencją dotychczasową logikę prowadzonych rozważań teoretycznych, która znalazła swoją kontynuację w badaniach sondażowych przeprowadzonych techniką wywiadu. Za poprawną i racjonalną należy uznać decyzję Habilitanta, aby część pytań kierowanych do ekspertów była ujednolicona a część zróżnicowana. Wysoko oceniam merytoryczną wartość odpowiedzi udzielonych przez ekspertów na zadane im pytania. W mojej ocenie odegrały one bardzo pomocną rolę w sformułowanych przez Habilitanta kierunkach działań, których implementacja powinna zwiększyć skuteczność formacji ochronnej w przeciwdziałaniu zagrożeniom terrorystycznym. Dokonując analizy uzyskanych wyników badań można zauważyć, że w przypadku części odpowiedzi występuje duża zbieżność ekspertów a w odniesieniu do części z nich można dostrzec ich zróżnicowanie. W moim odczuciu wynika to z innych akcentów i priorytetów, które były przez nich wskazywane przez poszczególne grupy ekspertów. W mojej ocenie wyniki badań empirycznych stanowiły bardzo ważne uzupełnienie badań teoretycznych i okazały się ważne w sformułowaniu przez Habilitanta propozycji, które obejmowały rozwój następujących obszarów funkcjonowania SOP: zagrożenia terroryzmem w krajach Unii Europejskiej, rozwiązań systemowych w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu – wskazanie wymaganych kierunków zmian, obowiązku objęcia ochroną i zakres jej

ograniczeń, miejsca współczesnej formacji ochronnej w strukturze systemu bezpieczeństwa państwa, zakresu zadań ustawowych współczesnej formacji ochronnej, uprawnień współczesnej formacji ochronnej w zakresie użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, uprawnień współczesnej formacji ochronnej do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych, wymaganych kompetencji funkcjonariuszy współczesnej formacji ochronnej, wymaganych elementów procesu szkoleniowego oraz kierunków rozwoju współczesnej formacji ochronnej.

W tym miejscu należy podkreślić, że badania empiryczne przeprowadzone techniką wywiadu w tym pytaniu zadane ekspertom były spójne z obszarami analizowanymi we wcześniejszych rozdziałach monografii (2 i 3). Jest to o tyle istotne, iż można zauważyć ciąg logicznych czynności badawczych Habilitanta i dużą konsekwencję w ich realizacji.

Mając na uwadze wszystkie pozytywne aspekty poznawcze i naukowe recenzowanej monografii oraz zidentyfikowane w poszczególnych jej częściach niedociągnięcia stwierdzam, że spełnia ona pod względem układu i podziału treści oraz kompletności materiału wymagania stawiane tego typu opracowaniom naukowym. Poza tym, przyjęty w pracy sposób realizacji badań można uznać za właściwy a zastosowane metody za odpowiednie dla ich zakresu. W badaniach Habilitant wykazał się wystarczającymi kompetencjami w zakresie ich samodzielnego planowania i realizacji. Oceniam, że głównym walorem tego dzieła jest to, że nie tylko porządkuje i rozwija wiedzę z zakresu organizacji i funkcjonowania współczesnej formacji ochronnej w zwalczaniu terroryzmu, ale przede wszystkim wskazuje na szerokie spektrum zmian jakich należałoby dokonać w Polsce, aby zwiększyć skuteczność przeciwdziałania tego typu zagrożeniom w przyszłości.

Resumując, stwierdzam, że przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe pt. *Współczesna formacja ochronna wobec zagrożeń terrorystycznych* wnosi istotny wkład w rozwój nauk o bezpieczeństwie i oceniam ją pozytywnie.

3. Ocena aktywności naukowej

W ocenie aktywności naukowej dr. Jarosław Cymerskiego bazowano na informacjach ujętych w Autoreferacie oraz Wykazie dorobku, przedstawionych w formie załączników do wniosku Habilitanta przesłanego do Rady Doskonałości Naukowej.

a) Autorstwo i współautorstwo publikacji naukowych

Habilitant w dorobku naukowym posiada 3 samodzielne opracowania w formie monografii. Poza tym jest współautorem 5 monografii, z których w 4 czterech jego udział wyniósł 50% a w przypadku jednej 39%. W tym miejscu należy podkreślić, że we wszystkich opracowaniach, o których była mowa ich tematyka jest zbieżna z głównym obszarem zainteresowania badawczego Habilitanta i w pełni wpisuje się w obszar zainteresowania dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

Poza tym stwierdzam, że Habilitant jest autorem 30 rozdziałów w monografiach wieloautorskich, a w przypadku 7 siedmiu jest ich współautorem. Należy podkreślić, że jeden z rozdziałów został opracowany w języku angielskim. W odniesieniu do przedmiotowych rozdziałów ich tematyka skupia się na zagadnieniach związanych z organizacją i funkcjonowaniem służb ochronnych

państwa oraz ochroną osób i obiektów infrastruktury krytycznej przed zagrożeniami terrorystycznymi w Polsce i innych krajach. Ponadto do osiągnięć Habilitanta należy uwzględnić również pełnioną funkcję redaktora naukowego (5 monografia). Dodatkowo Habilitant wykazał w swoim dorobku autorstwo 4 artykułów naukowych, które zostały opublikowane w czasopismach naukowych, z których dwa zostały napisane w języku angielskim. Ponadto wskazał, że jest współautorem 5 artykułów naukowych opracowanych w języku angielskim, w których jego udział wahał się w granicach od 16 do 33%.

Dokonując całościowej oceny dotyczącej autorstwa i współautorstwa publikacji przedstawionych przez Habilitanta stwierdzam, że zostały spełnione wymagania formalne. W mojej ocenie najsłabszą stroną aktywności publicystycznej jest stosunkowo skromna liczba opracowanych artykułów. Dotyczy to zarówno autorstwa jak i współautorstwa Habilitanta.

b) Uczestnictwo w projektach naukowych

Stwierdzam, że Habilitant kierował jednym projektem budowy demonstratora mobilnego promu ewakuacyjno-przeprawowego wysokiej nośności. Projekt był finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (Umowa POIR.01.01.01-00-0159/17-00, z dnia 21 grudnia 2017 roku).

Poza tym Habilitant był członkiem zespołu w dwóch innych projektach. Pierwszy z nich to projekt międzynarodowy pn. *Koordinacja realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa publicznego w województwie dolnośląskim „Koordynacja”*, który był realizowany w latach 2012-2013.

Ponadto Habilitant jest także członkiem zespołu w realizowanym projekcie pn. *Opracowanie założeń zintegrowanego systemu gromadzenia i przetwarzania wiedzy ratowniczej dla faz: przygotowania, zapobiegania, reagowania i odbudowy przeciwpożarowej i ochrony ludności*, który był finansowany ze środków budżetu państwa (Umowa GOSPOSTRATEG 9/001G/2022 z dnia 23 czerwca 2023 r.).

Tym samym stwierdzam spełnienie przez Habilitanta przesłanki, o której mowa w art. 227 ust. 1 lit. b ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ponieważ zrealizował więcej niż jedno oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne.

c) Staże w uczelniach i instytucjach naukowych

Stwierdzam, że Habilitant odbył w dniach 24-30. 01. 2026 r., tylko jeden i to bardzo krótki (6 dniowy) staż naukowy w Instytucie Badań nad Przestępczością Kryminalną i Terroryzmem, Wydziału Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. Oceniam, że w tej kwestii Habilitant nie spełnił wymagań formalnych, w których wskazano na konieczność odbycia przynajmniej dwóch staży naukowych w uczelniach krajowych lub zagranicznych.

d) Uczestnictwo w konferencjach naukowych

Habilitant wskazał na aktywny udział w 27 konferencjach. W tej liczbie było 22 konferencje krajowe i 5 międzynarodowych. W czasie tych konferencji wygłosił

referaty naukowe, brał udział w panelach dyskusyjnych oraz pełnił rolę moderatora w panelach eksperckich. Dokonując analizy tematyki wystąpień Habilitanta stwierdzam, że zdecydowana ich większość mieściła się w obszarze nauk o bezpieczeństwie i była zbieżna z tematyką badań przedstawionych w recenzowanej monografii.

e) Uczestnictwo w komitetach naukowych i organizacyjnych konferencji naukowych

Habilitant pełnił rolę przewodniczącego komitetu naukowego w 1 konferencji, a w przypadku 8 był członkiem takiego komitetu. Poza tym w 4 konferencjach był członkiem komitetu organizacyjnego.

f) Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Bazując na otrzymanych dokumentach oceniam, że Habilitant pełnił funkcje Członka Rady Programowo-Naukowej Zeszytów Studenckich Wyższej Szkoły Administracji w Bielsko Białej w 2011 i 2012. W odniesieniu do innych przykładów przedstawionych przez Habilitanta uważam, że nie mogą być one zaliczone do tego typu kategorii.

g) Wykaz recenzowanych prac naukowych oraz uczestnictwo w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych

Oceniam, że Habilitant pełnił rolę recenzenta w dwóch publikacjach zwartych i 7 artykułach naukowych. Nie uczestniczył w żadnym programie europejskim lub innym programie międzynarodowym.

h) Dane naukometryczne

W dokumentacji na potrzeby postępowania habilitacyjnego Habilitant wskazał na Impact Factor = 3,9 (stan na 2022)

Liczba cytowani publikacji Habilitanta w Google Scholar – 66 (stan na 25.05.2024), Indeks Hirscha -4, I10 index -1. Należy podkreślić, że Habilitant nie wymienił

w liczbie cytatów autocytowań.

Należy zauważyć, że Habilitant nie wykazał żadnych punktów indywidulanego dorobku zgodnie z punktacją MNiSW.

Pragnę zaznaczyć, że w odniesieniu do obszarów aktywności tj.: wystąpień na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych i międzynarodowych, udziału w pracach zespołów badawczych Habilitant spełnia na akceptowalnym poziomie przesłanki formalne. W tej kwestii wyjątkiem jest brak wymaganej liczby dwóch staży naukowych (wskazano tylko jeden).

Reasumując, stwierdzam, że aktywność naukowa Habilitanta była realizowana w więcej niż jednej krajowej uczelni, instytucji naukowej, a uzyskane osiągnięcia stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

4. Ocena osiągnięć w zakresie działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzujących naukę

a) Działalność dydaktyczna

W zakresie działalności dydaktycznej Habilitant prowadził wykłady, konwersatoria i ćwiczenia z 20 przedmiotów, które bezpośrednio lub pośrednio korespondowały

z obszarem dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Poza tym prowadził także seminaria dyplomowe i jako opiekun wypromował 50 prac licencjackich i 1 magisterską. Ponadto przygotowywał materiały dydaktyczne na szkolenie pracowników zajmujących się problematyką przygotowań obronnych w Spółce Aukcyjnej „Polska Grupa Energetyczna” pt. *Problematyka przygotowań obronnych*. Habilitant był także współautorem programów kształcenia na kierunku Logistyka i Analityka Biznesu i Bezpieczeństwa.

b) Działalność organizacyjna

Habilitant w 2014 roku był członkiem zespołu roboczego ds. Strategii Badawczo Rozwojowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz ds. opracowania programów strategicznych resortu spraw wewnętrznych w ramach zadań Rady Naukowo Technicznej przy Ministrze Spraw Wewnętrznych. Od 2023 roku jest rzeczoznawcą Polskiej Izby Ochrony i członkiem UE *Protective Security Advisor's* z inicjatywy antyterrorystycznej Komisji Europejskiej (DG Home). Od 2019 roku ekspert, przedstawiciel Komendanta Służby Ochrony Państwa w Radzie Naukowo –Technicznej przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji. Dodatkowo trzykrotnie był Członkiem Rady Programowej Międzynarodowych Targów Policji i Bezpieczeństwa Wewnętrznego POLSECURE (2022, 2023, 2024).

c) Działalność popularyzująca naukę

Habilitant jest członkiem Polskiego Towarzystwa Bezpieczeństwa Narodowego. W tym miejscu należy podkreślić, że Habilitant nie przedstawił żadnych publikacji o charakterze popularno-naukowym, których byłby samodzielnym autorem lub współautorem.

d) Ocena współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym

W 2010 roku Habilitant był organizatorem wystawy w Muzeum Wojska Polskiego pt. „BOR zawsze dla Ojczyzny”, która była poświęcona funkcjonariuszom BOR, którzy oddali życie podczas wykonywania obowiązków służbowych. Był także współorganizatorem wyjazdu motocyklowego Motocykliści w hołdzie kolegom Warszawa-Smoleńsk - Warszawa, który był hołdem złożonym członkom polskiej delegacji, którzy zginęli w katastrofie lotniczej 10 kwietnia 2010 r. W 2011 roku był członkiem zespołu Analiz uwarunkowań administracyjno-organizacyjnych wykorzystania policji w czasie klęski żywiołowej „ADOPOL”, Wyższa Szkoła

Administracji Bielsko Biała. Ponadto Habilitant brał udział w akcjach charytatywnych na rzecz Fundacji Otwartych Serc w Sulejówku, która otacza opieką dzieci chore na autyzm i porażenie mózgowe dziecięce.

Mając na uwadze przedstawione powyżej osiągnięcia Habilitanta w zakresie działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzujących naukę oceniam je pozytywnie.

5. Wniosek końcowy

Mając na uwadze pozytywną ocenę zarówno głównego osiągnięcia naukowego dr Jarosław Cymerskiego w postaci monografii pt. *Współczesna formacja ochronna wobec zagrożeń terrorystycznych* jak i aktywności naukowej Habilitanta stwierdzam, że stanowią one znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Tym samym uważam, że dr Jarosław Cymerski spełnił w niezbędnym zakresie ustawowe przesłanki i wymagania, które są stawiane kandydatom do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie - zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenie, wnoszę o nadania dr Jarosławowi Cymerskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

.....*Radomycki*.....